

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi polji. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 17.

V Ljubljani, 1. septembra 1875.

Tečaj XV.

Moderna pedagogika.

(Konec.)

Jasno je, da tako skerčenje odgoje za sedanje življenje, kakor je zastopa moderna pedagogika, mora imeti svoje vzroke le v tem, ako se molče ali naravnost prizna, da je človek bitje, vstvarjeno le za ta svet, da nima neumerjoče duše, da je s sedanjim življenjem vse pri kraji. Le tedaj, ako vzamemo, da je to resnično, bi se dalo opravičiti, da se izključi pri odgojevanji vsak ozir na prihodnje življenje, in da je edini namen odgoji izrediti človeka tako, da bo sposoben za zemske zahteve in za pospeh zemskih koristi.

Moderna pedagogika je že iz tega stališča sad tvarinarstva, hči je njegova, in ne more drugemu služiti kakor njemu. Tudi mogoče, da vsi, ki zagovarjajo moderno pedagogiko, ne poznajo njenega izvira, in da nekatere le preslepe olikane fraze od človečnosti in napredka, in zarad svetle lupine jedra ne poznajo, a to stvari ne spremeni. Moderne pedagogike ne moremo razumeti drugače, ako ji ne denemo v podlago tvarinarski darvinizem, po katerem je človek v svoji splošnosti le poslednja doveršitev naravnega razvoja.

Pa ravno tako resnično je tudi, da je to posamesnemu in vesoljni človeški družbi v neizmerno kvar, ako se ima človek izrediti le za to življenje.

a) Kar zadeva gojenca, naj ga moderna izreja še tako izuči za to, kar ga čaka na svetu, za koristi, ki se mu ponujajo, naj se mu pamet še tako dobro razvije in naj si pridobi vednost, kolikor mu drago, a odgoja, ako je taka, kakor smo zgoraj rekli, mu ne more dati moralnega

stala, in človeka brez moralnega stališča, strasti sem in tje gonijo, poslednjič ga v pogubo pahnejo, in še celo vživanje časnih dobrot je njemu v kvar. Da pa moderna odgoja gojencu ne more podati moralnega stala za to življenje, izvira od tod, da moralnost ali nrvnost vzraste le iz vere, in iz živega spoznanja tega, da s sedanjim življenjem na tem svetu še ni konec vsega. Kakor hitro se pa to taji, in se misel in kopernenje človekovo naveže le na to, kar vidi, zgine iz serca vsak višji nagib; ako je še govorjenje od moralnosti, pa ta ne more drugačna biti kakor navadne oblike v vsakdanjem občenju, a te se morejo le toliko časa varovati in držati, dokler je kaj od njih pričakovati, t. j. pravičen in pošten sem le toliko časa, dokler to kaj nese, vljuden, dobitljiv sem vsakemu, a le toliko časa, dokler ga potrebujem, dokler kaj od njega pričakujem!

b) Pa tudi družbi je ta „moderna“ izreja škodljiva. Pervič sloni vsa družba na moralni podlagi. Odgoja tedaj, ki že po svoji nameri mora škodovati ljudski morali, razdira podlago družbi. Drugič pa, ako odgoja nima drugačnega namena, kakor tega, da pripravi človeka za ta svet, da je sposoben skrbeti za svojo korist, tako vsadi gojencu kal brezobzirne samopridnosti. Ali se more od človeka, kateremu se je zmirom reklo: „Uči se, da postane kaj iz tebe in da boš mogel življenje uživati“, pričakovati, da bi za druge delal in se za nje žertoval? drugače, ako pride to vse tudi njemu na korist. To bi bilo pač neumno in nedosledno, ko bi svoje koristi ne stavil nad vse, ne glede na druge, katerim se po teh načelih tudi ni treba pečati za druge, ker so na istem stališču, kakor on sam. Tako je moderna odgoja vsled svojega namena tudi izreja v samopridnost.

Samopridnost pa zopet ne more drugače, da podira družbo. Človeka loči od človeka, kajti samopridnost skerbi le za se, tedaj ne združuje, ampak razdružuje, razdira živo vez ljubezni, ki človeka veže na človeka in razdene živo osnovo v družbi tako, da ostane poslednjič le surova sila, ki ljudi združuje in varuje družbo občnega razpada.

c) Moderna pedagogika se brani na vse kriplje teh nametkov. Nihče toliko ne govori od „prave, resnične moralnosti“, kakor zastopovalci moderne pedagogike. Pravijo namreč, mladina se mora odgojiti za pravo moralnost, ni pa treba za to vernosti, mogoče je, moralnost doseči in še boljše in popolnejšo, kakor pri verski odgoji. Nihče dalje toliko ne govori „o dobrodelnih koristih, o državljanskih dolžnostih, o solidarnosti v socialnem prizadevanju“, kakor ravno ti zastopovalci moderne pedagogike. Moderna odgoja, tako govore, ravno gleda na to, da se posamezen čuti kot ud veseljstva, in da v tej zavednosti dela za občno, tedaj tudi za svojo blagrost in ako je treba, tudi donaša žrtev. Ako se tedaj moderni pedagogiki očita, da razdira moralnost in družbo, „to ni opravičeno“.

d) A to so le govorice, ki so brez vsake podlage. Nič ne hasne,

ako se govori od moralne odgoje, če pa načelo, katero je odgoji v podlogo ravno v to dela, da se človek ne more odgojiti v notranjo popolnost. To se pa zgodi, ako gremo za načelom, da je človek le za ta svet in se more tudi v to vzgojiti. Zunanja uglajenost še ni moralnost; sicer more zakriti notranjo surovost in nemoralnost v sercu in tako na vitez goljufati, ako se pa notranje spridenje prikaže skozi uglajeno zunanost, je pa ta to toliko bolj zaničljivo, ker je hinavščina. Nič ne koristi, ako se govori od občinskega duha, od solidarnosti družbinih korist, ako je odgoja po svoji nameri taka, da izključuje občinski duh in le služi samopridnosti. Ako se človek izredi izključljivo le za to življenje, ne more iz tega vzrasti drugačen sad, kakor nepogojna samopridnost. Vse kar govoriči „moderna pedagogika“ o moralnosti, o duhu občne koristi, o dobrodelnih namenih, ne kaže drugega, nego to, kako se ji tesno godi pri takih vprašanjih. Ker ne more vsaditi gojencu v serce pravega čuta za moralnost, za občno korist, tedaj si pomaga z besedami, da bi tako odpravila pomislake, katere ima slehern, ki mirno te reči prevdarja, zoper moderno odgojo in njene posledice.

e) Skušnja pa tudi uči, da moderna pedagogika, kjer raste, res tak sad rodi, kakor smo ga zaznamovali. Svet ne sliši rad, kedar se govori od tega, nikdo noče kriv biti, a tačas, ko hočemo teorijo poskusiti, moramo vendar-le pogledati, kako je to praktično, kako se to ponaša v vsakdanjem življenji. A sad v resnici ni tak, da bi priporočevali moderno pedagogiko. Prav tam, kjer je moderna šola v naj lepšem cvetji, tam je tudi nepokorščina, razuzdanost in samopridnost doma. Strašna razuzdanost po večjih mestih, ki postaja čedalje večja, pride iz mnogo različnih vzrokov, gotovo pa je tega naj več kriva moderna odgoja. Ako že odgoja napeljuje človeka le na materielnost, in mu ne stavi višjega družinskega reda, ki izvira iz vernosti, pred oči, potem ni drugače, da človek, kedar stopi med svet, postane materielen in se uda čutnosti in samopridnosti. Odgoja ga je že v to napeljevala.

Iz tega pa se vidi: človek ne sme biti odgojen le za sedanje življenje, ker ni vstvarjen le za ta svet. Ako moderna pedagogika to terdi, je to tako zelo zoper zdravo pamet, da se kaj enacega ne najde v zgodovini. Vsako ljudstvo in ob slehernem času se je oziralo več ali manj na življenje unega sveta, tako v ljudskem gibanji, tako pri izreji. Odgojo le za to življenje je le mogoče najti pri ljudstvu, katero je na najnižji stopnji omike, ako se sploh more pri takih govoriti od odgoje. A ljudstvo, ki se omike poprime in spozna potrebo odgoje, išče pri odgoji višjo mer, in si prizadeva prestopiti meje zemskega življenja.

Prijazna beseda starišem idrijskih otrok.

(Konec.)

Kako pa hočemo učениke v podučevanji otrok podpirati? bote morebiti vprašali. Na to vprašanje hočem Vam v sledečih versticah odgovor dati.

Dokler otroci še niso za šolo dorastli in jih le še doma imate, pazite, da v njih zbujate najnježniša čutila ljubezni in prijaznosti, t. j. željo, da ljubijo in da jih drugi ljubijo, da so sočutni in delavni za svojo srečo in za srečo svojih rodovincev, da so vdani in vbogljivi, da so odkritoserčni in da jih veseli vse lepo in blago, da so pohlevni in priljudni. Ako ste otrokom te lepe lastnosti vcepili in so oni šesto leto svoje starosti spolnili, pripeljite jih v začetku šolskega leta zapisat v šolo. Ako pa ktera mati ali kateri oče misli, da je otrok s šestimi leti še preslaboten na telesu in duhu, naj ne posluša le svoje, morebiti napačne ljubezni do otroka, ampak pelje naj ga k zdravniku, ki ga bo pregledal in povedal, ali je otrok za šolo sposoben ali ne. Ko so Vaši otroci v šolo vpisani, preskerbite jim po svoji moči šolskih bukev in družega šolskega orodja, ker veste, da brez potrebnih šolskih reči učenec ne more dobro napredovati. Revnim otrokom se knjige in vse, kar za šolo potrebujejo, zastonj preskerbi. Dolžnost starišev je, da svoje otroke večkrat opominjajo, da naj svojo šolsko orodje čedno in nepoškodovano ohranijo; ker do pomazanega in pokvarjenega šolskega orodja nimajo otroci nič več tacega veselja, iz razterganih bukev se ne marajo radi učiti, in čutilo za vse lepo popolnoma zanemarijo.

Kadar imajo otroci vsa potrebna orodja, je Vaša dolžnost, blagi stariši! da jih prav redno v šolo pošiljate, in sicer ne prezgodaj in ne prepozno. Kako daleč je do šole, Vam je znano, in prav dobro veste, koliko časa otroci do šole potrebujejo. Ako gredo otroci prezgodaj od doma, postopajo z drugimi otroci po ulicah in cestah, vganjajo vsake verste nerednosti, in že velikrat je bil marsikteri otrok pri takih priložnostih popolnoma spriden. Otroke prepozno v šolo pošiljati je zopet napačno, ker prvič otrok ne sliši vsega nauka in potem ga tudi vediti ne more, njegov nauk je raztergan; drugič pa moti tudi učitelja in druge učence, in ne more se tako vspešno učiti, kakor pri rednem pošiljanji otrok v šolo.

Nikdar pa ne dopuščajte otrokom, da bi zarad kakega malega opravila iz šole izostajali. Prav pogostoma se otroci izgovarjajo, da so imeli to ali uno opraviti, n. pr. sem šel v mlin, sem šel po denar; po olje, po špeha, sem derva nosil, sem šel v mejo ali gozd po derv, i. t. d. in tako po pol dne, celi dan ali še več dni zamudijo. Taki izgovori so prazni, ker vse to se dá pred šolo ali po šoli opraviti, in Vi stariši imate od takih zamud odgovor dajati, kar Vam gotovo ni ljubo. Raje opravite sami

taka opravila in pustite svoje otroke v šolo iti, ker zamuda v šoli je veliko večja, kakor pa Vam otroci doma koristijo, ako jih od šole zadržujete. Ako pa Vaši otroci zarad boleznj ali iz kakega drugega veljavnega vzroka ne morejo v šolo priti, naznanite to sami ali pa po kakem zanesljivem učencu dotičnemu učitelju ali dotični učiteljici, da bojo potem šolske zamude Vaših otrok opravičene, in tako ne bote imeli sitnosti in ne zapadete kazni. Ljubeznjivi stariši! pošiljajte tedaj svoje otroke vsaki dan in ob pravem času v šolo, in otroci bodo gotovo bolje napredovali. Glejte pa tudi na to, ako Vaši otroci nimajo tovaršije z otroci, ktere poznate, da so hudobni in sprideni, ali ktere Vam učitelji kot take naznanijo. „Ni ga hujšega od slabega tovariša.“ „Po slabi tovaršiji rada glava boli.“ Vaša naloga pa je tudi, da poprašujete otroke po šolskih predmetih: Kdo je danes učil? Kaj ste se učili? Kaj imate na pamet se naučiti, kaj brati, kaj pisati i. t. d.? Ako ste zmožni in če Vam čas le količkaj pripušča, prepričajte se sami, ali so spolnili otroci svojo nalogo; če pa niste zmožni in Vam čas ne pripušča, da bi poskusili svoje otroke, so li se pripravili za prihodnji nauk, poskerbite si koga drugega; tudi učenec iz višjega ali ravno tistega razreda je dober, da v pričo Vas poskusi Vašega otroka, ali je pripravljen ali ne, in če je izdelal in se naučil svoje naloge? Naj bolje pa bote zvedili o napredovanji svojih otrok, ako dotičnega učitelja pogosto o tem poprašujete. Žalibog, da se to pri nas tako redkokrat zgodi, in stariši, ki se celo šolsko leto za svojega otroka niso pobrigali, se konec leta huđujejo nad učiteljem, ali učiteljico, ako je njih otrok slabo napredoval. Vsak učitelj bo Vam rad povedal, v katerem predmetu je Vaš otrok bolj zaostal, kje je bolj slab, v čem mu gre dobro spod rok, ali se obnaša lepo in če spolnuje svoje dolžnosti kot učenec? Kakor hitro pa vidite, da Vaš otrok ne bere, preden gre v šolo, ali kadar iz šole pride, ali da le malokrat kaj piše, spoznajte iz tega, da je otroku malo mar za šolo, da gotovo slabo napreduje in da je treba pomoči zoper lenobo, ktera se je otroka lotila. Idite tedaj k učeniku, poprašajte ga, poslušajte njegove nasvete, ravnajte se po njih, in napredek Vaših otrok bo gotovo boljši. Kadar svoje otroke poprašujete, če se imajo kaj učiti, ali če imajo kaj pisati pa Vam odgovore, da že vse znajo, da nimajo nič učenja in pisanja, ne verjemite jim, taki odgovori so žalostni in niso resnični, in zopet kažejo lenobo, ktera se hoče otroka polastiti. Učitelj uči svoj nauk vsak dan naprej, ker šolski nauk je razdeljen na več let, in vsako leto ga mora učitelj vzeti toliko, kolikor mu je po postavi odmerjenega, in nikoli ne uči ravno tistega, ampak ponovlja poprejšno in gre dan za dnevom, korak za korakom, naprej. Zatoraj je vsaka šolska zamuda otrokóm v napredku na kvar.

Preden sklenem, dovolite mi še eno opazko. Kadar gredo Vaši otroci v šolo, poglejte jih vsaki dan, ali so čedno umiti in lepo počesani, ali

je njih obleka, kolikor mogoče, cela in snažna? Res je, da je veliko starišev revnih, ki ne morejo svojih otrok lepo in čedno oblačiti, pa dosti je tudi nerednih in zanikernih, in ta nerednost in zanikernost starišev se vidi na umazanih in razcapanih otrocih. Čedite in snažite svoje otroke, da se bodo tudi oni že v mladosti snažnosti navadili; kajti snaga je Bogu in ljudem draga!

Ljubeznjivi stariši! ako se bote po teh besedah ravnali, bote učitelje v podučevanju otrok podpirali; Vaši otroci bodo v šoli bolje napredovali in iz njih bodo postali dobri kristjani in zvesti in vdani državljani.

Anton Umek Okiški.

D.

»Sestrice lepše pridejo za nami,
V gorkejih dnevih bolj prijeten glas,
Če najdemo prijateljstva med vami,
Če pride srečniši in lepši čas.«

Da dneva belega se veselimo, ljubezen radostna je razlog, kaže Okiški v svojih pesmih; a dasi vsegdar ljubezen, bila je razlog mnogim vendar le žalostna, in v tej je po Zg. Danici 1860 l. 7 šestošolec zapel sonet milemu „Součencu v spomin“, pridnemu Fr. Kerču, umerlemu domá na Primskovem pri Kranju, kjer je bil z več drugi o pogrebu tudi sam pričujoč (Pesm. str. 140). — V l. 11 je „Drobtinica za pobožne duše“, v kateri se zveličani O. Baltazar Alvarec in blažena Marija Diac pogovarjata o terpljenji, ki si ga človek ne nakoplje sam, in mu je ravno zato močno zasluživno, ako ga prenaša z vdanostjo v voljo Božjo. — S to drobtinico je poslal Danici i pesem „Spomladno jutro“ str. 94, v kateri ga opéva pomenljivo po začetku, krasu in sveršetku. — Kakor je zložil bil Okiški ranjkemu knezu A. A. Wolfu spomenico žalostno, tako je spletel knezu „Jerneju Vidmarju“ o slovesnem nastopu škofije ljubljanske l. 14 str. 114 radovanjko, češ, če zmaga bo naša, na veke veljá. — V istem tečaju nahaja se l. 25 še sprelepa pesem „Hrepenenje“ po sprelepi domovini nebeški (Pesm. str. 47 — 49). —

Bilo je l. 1848, da so dovolili slovenščini v srednje šole, v gimnazijo, in glasila se je, kolikor pomnim, tedaj tudi o sklepu, toda le v šoli slovesno; za ravnatelja Nečáska pa se je prikazala tudi javno, in v Glasniku l. 1860 zv. VI str. 188 se bere: „Kakor je v gimnazijskem letniku Ljubljanskem poleg nemškega sostavka tudi slovenski, ki ga je spisal g. J. Marn, katehet nižje gimnazije, zdaj tudi za slovenski uk poterjen, pod naslovom: „Slovanskega cerkvenega jezika pravo ime, prvotna do-

movina in razmera proti sedanjim slovanskim jezikom“ —: tako se je tudi med latinskim in nemškim v sredi glasil lep slovenski govor, ki ga je spisal in imel verli učenec šestega razreda A. Umek, v katerem v lepi obliki in prijetni besedi mladenčem slovenščino priporoča. Vsem je bil nar bolj všeč in ne bi bil prostor v nobenem časniku zgubljen, ki bi mu ga bili dovolili; pisatelj kaže v njem, da ima res pevsko žilo in um.“ — Zakaj ni bil natisnjen takrat, ne vém; ponatisnjen pa je str. 26—28 v Vencu, ki so ga Nečasku l. 1862 poklonili učenci gimnazijski. Mladeneč pride ob roki vodnikovi, tako poje v njem, iz tmine na jasne livade, ter vidi, kako po zgledu klasične umetnije vsak narod svojo zemljo obdeluje, da zdaj tudi domovina lastna ne praznuje, da jezik slovenski spoštuje se že v logu Modriškem; dosegel bode bratov častno mesto, če bode le nalogo spolnil zvesto. Celino kopati in orati jel je V. Vodnik:

Mladenči! zgled njegov nam iz spomina
Ne sme; nam dan je um in pamet zdrava,
S posnemanjem ga bomo spoštovali,
In druge vse, ki so za njim orali.

— — — — —
Zatoraj bomo zvesti stari Slavi,
In sveti cerkvi v kinč, in v prid državi . .

— — — — —
Radujte se, vesel je zdaj Slovenec,
Da srečno je dosegel slave venec!

Tako sklene slovesno, in „slava, slava“ donela mu je po streliški dvorani med govorniki najmlajšemu, a — najboljšemu.

Družba sv. Mohora v Celovcu se l. 1860 povzdigne v bratovščino z mnogoterimi duhovnimi dobički, in poprosi lepo slovenske pisatelje, da bi marljivo za-njo pisali in jej vedno prav obilo v katoliškem duhu, po domače zloženih spisov pošiljali.“ Koj med prvimi se jej pridruži blagi Okiški in Koledarček za l. 1861 ima že njegovo pesem: „Nevesta slovo jemlje“ — str. 29. 30 — od očeta, matere, bratov, sester, tovaršic, prijatelj, ter se zročuje ženinu. — Slovenske Večernice za poduk in kratek čas pa imajo tisto leto v I. zv. res kratkočasno in podučno „Poštena zdravica vsem Slovencem“, ki se v Pesm. nahaja ponatisnjena str. 74—76. — V Večernicah zv. III je str. 43—45: „Filoteja“, sirota, ktera po noči pride vsa žalostna k materi na mogilo, pa po njej potolažena odide verna domu.

Rad je prebiral Danico in l. 1861 popeva Umek v št. 3 v sonetu „Zemeljsko veselje“, ktero — po besedi matere Makabejke za Antijoha — naglo zgine, a veselje unstran nikdar več ne mine. — Prekrasno odo Deržavinovo „Bog“ poslovenil je po Novicah l. 1846 Koseski, po Glasniku l. 1858 Levstik, in kakor mnogi drugi — zložil je po

njej tudi Okiški v Dan. l. 17 odo „Bog“ v sedmerih kiticah, ktere vrednost in obliko naj vsaj nekoliko kaže tukaj prva in poslednja :

Strune, zadenite veličastno,
 »B o g« — besedo sveto — vpletam v vas ;
 Pojte, kaj mu je, kaj ni mu lastno,
 Ponovite pesem mnogih glas ! —
 Če Neskončnega tud čem slaviti,
 Ki presega kinč vsih poezij,
 Misel novih vendar ni dobiti,
 Ker le vem, kar sam vsém govori. —
 Toraj ponavljam le don ljubeznjivi,
 Ki slavospevov obsega ga cvet,
 Tebi, ki v luči si nedosegljivi,
 Čutim Te v sercu, Te priča mi svet. —

Tak, popoln, nad bitja vse mogočen
 Si, si bil, in boš na vekomaj ;
 Umu tamnemu ne zmir odročena,
 Jasniši enkrat mu boš, ko zdaj.
 Cilj in konec Ti si nam edini,
 Si blagosti preobilne vir,
 Si vidljiv v nebeški domovini,
 Sreča naša, radost, sladki mir !
 »Sursum corda« tedaj zadenite
 Strune, nazadnje mogočno naglas,
 »Serca na kviško !« in Njegaslavite,
 Ki vas osrečil za večni bo čas.

Krepka in v raznih spremembah, ktere se opévajo tako različno, jako tolažljiva je v Dan. l. 18 — v Pesm. str. 43—46 — natisnjena „Tolaž“, ktero — kakor mornar v viharju po igli magnetni — človek v skušnjah, bojih le začasnih, najde v veri, češ :

Ti si mornar, in igla čudna, —
 Ki kaže ti nebeško stran,
 Kjer se počije roka trudna, —
 Je vera, ž njo se stavi v bran.

Da si ves v opravilih — poslal je l. 1861 tudi v Novice l. 45 Slovenkam „Sonet“, v katerem poje, kdaj da bodo v istini mile in krasne, kateri glasi se takole :

S o n e t.

’Zmed Gracij treh je znana Evfrozina,
 Kar sestri nje, je ona tud’ počela :
 V veseli družbi bila je vesela,
 V obnaši vedno sama le milina.

Če z lic nedolžnih jasna radost sije,
 In v rahlih persih blago serce bije :
 Od te je više ni lepote ženske.

Da ni nje stanovitnost brez spomina,
 Podoba njena kostko je imela :
 Ker kakor se oberne kostka bela,
 Ostane ji enaka poveršnina.

Če stanovitno brani jo veste,
 Če ste Bogu in domu vedno zveste,
 Najlepše bote Gracije slovenske !

L. 48 „Sonet“ kaže, kako iz vira narašča bistra vodica, potok, reka dereča, zdaj mirna zdaj v sterimi slap poskoči, potem v neskončno morje se izliva ; tako počenja človek vedno z novimi vzori, da potihnejo mu v grobu. — Prof. Ivan Macun se po kratkem delovanji iz Ljubljane, kjer je na gimnaziji poleg slovenščine v posebnih urah učil tudi ilirščino, umakne zopet na gimnazijo v Zagreb, in gimnazijska mladež ljubljanska napravila mu je za slovo slovesno večernico s petjem in baklado, in peli so najprej v zboru „Pesem k slovesu“, ki jo je nalašč za to večernico napravil nadepolni pesnik A. Okiški, v muziko pa v

primernem duhu žalostinke zložil g. Miroslav Vilhar. Pesem v več ličnih natisih razdeljena ponatisnjena je v Novic. 1861 l. 52. —

Jako priljubil se mu je Glasnik; marljivo je dopisaval vanj Okiški diják sedmák ali sedmošolec. V št. 2 zv. VII l. 1861 poje „Srečno novo leto“, in krilatec čestita Sloveniji, ktera že pozno praznovala bode zlati čas, naprej, da v ta namen:

Imaš sinove bistre, te izbudi,
Pokaži jim prihodnje slave kras;
Kar je vihar do zdaj podiral jezen,
Sozida gorka naj za dom ljubezen!

Ljubezen, pravi, serca naj razgreva, za dom, cesarja, vero, za Bogá tako boš srečna, da srečna boš slovanska zemlja vsa! (Gl. v Pesm. str.; 69. 70.) Žalibože se ljubezen ta pogreša tolikrat! — Št. 9. je čitati „Zakleto mesto“, narodna pripoved, čul na Dolenskem in zapisal A. Okiški. — Št. 13 sonet „Večer“ v Pesm. str. 136; št. 19 „Prerobjenje“ v Pesm. str. 138, češ, da zore svit naznanja veselo petje, prihaja slave dan ti, rod slovanski! — Št. 21 priobčil je „Slovniške opombe“, v kojih ob kratkem razlaguje „ako, ko, če; s, z, iz; vsaj saj, sej; drugega, družega, globokemu, globojemu“ ter po reku: Moder jezikoslovec mora gledati, da ne zaostane, ne zaide in ne prehiti — pravi, dasiravno se nam je povedalo, kako je boljše, kaj je prav, vendar zmirom še radi verhovatimo! — Št. 23 ima v sebi sonet:

Resnica in laž.

Prikazni dve, in stariša je ena,
Redi v oserčji svojem časje celo.
Pogosto lice bo ti prebledelo,
Če gledaš, kak divjá poznej rojena.

Tako se laž, peklenska laž bojuje,
Ter mami svet, verige terde kuje,
Bi mislil kdo, da večno bo kraljica.

Po njenem plesu zemlja je vkajena,
Za njenim vriskom boče vse letelo;
Premagano je perve skor kerdelo,
In ona sama tesno ograjena. —

Al': »Meč Gospodov, Gedeonov!« pravi
In zmagovito v bran se vedno stavi
Z nebeško slavo venčana resnica!

V št. 25. 26 pa se nahaja modroslovni spis: „Sedajnost, preteklost in prihodnjost“, kjer opisuje čas in večnost, potem sedajnost, preteklost in prihodnjost, kako so si gledé človeške sreče ali nesreče, njegovega početja, stanja in gibanja v neverjetno ozki zvezi. Kakor korenina, deblo in veje na drevesu, tako so zraščene ena z drugo. Sad, ki se vživa sedaj, se je izcimil iz cvetja, ki ga je pognala in gojila preteklost; sedajnost pa cepi mladike, ki bojo obrodile cvetje in sadje v prihodnjosti. Tako se versti naprej in naprej, in to dokazuje pri nekterih posamesnih človekih, družinah in narodih, ter oziraje se na Slovane, da niso najmanjši in tudi ne najmlajši, da so v sredi med toliko nasprotniki — velike pomembe Avstriji in njim Avstrija, ako dala bode

vsakemu, kar se mu spodobi, piše o Slovencih in mladeži slovenski, kar naj bi le-tá pač dobro pomnila, posebej tole:

„Tudi Slovenci krepko napredujejo. Želeti je le, da bi marsiktere nesloge ne bilo. Sedajnost ima nekaj prav čverstih stebrov. Prihodnjost, pravijo, se opira na našo nadepolno mladež. — Pač res, med častito mlajšo duhovščino, pri iskrenih gospodičih viših šol, veje hvale vreden domoroden duh.

Pri mladenčih, ki za temi korakajo, je tolika gorečnost in vnetost, da kadar vidiš, kako poskakujejo, kadar veljá se za slovenščino poganjati, meniš: serca jim morajo popokati. Tega se nekteri veselijo, drugi temu malo verjamejo; bojè imajo prav, ker skušnja jih uči. Bog vari, da bi žalil iskrenih mladenčev; povsod se mora govoriti, pisati in sklepati *exceptis excipiendis*. Toliko pa je res, da ni vse prava iskrenost in gorečnost, kar se pri mladem svetu razodevlje. „Živio“ in „slava“ klicati ni težko, tudi ni težko nemškutarjem zabavljati, dasiravno je mnogokrat brez potrebe. Korenjaška možatost se še ne zmeni za marsikaj, kar je smešno, nedosledno, neumno in hudobno. S tim pa n' rečeno, da Slovenec naj vse voljno terpi; še črviček se brani, pa bi se mi ne! „Kdor se ne brani sam, ni vreden, da ga branijo drugi“. Teže je, slovenščine se dobro naučiti, pa tudi to ni težko, treba je le nekoliko terdne volje. Pa kdor hoče Slovenec biti, mora vsaj slovenski znati. Povejte mi, ljubeznjivi prijatelji! kakšna domorodnost je to, ako bi vpili: Slovenci smo! poleg tega bi pa pisaje v slednji izreki po več kozlov nastavljali!

Pred vsim se moramo tedaj slovenščine naučiti in po moči tudi sorodnih narečij. Naj teže, pa ravno tako potrebno pa je, da Slovenec ostane verni sin matere Slave. Pogosto se zgodi, da kdo ohriplje, celo odpade in se izneveri. Vzrokov tu ne bom ugibal, mnogo jih je bilo sem ter tje povedanih in zapisanih. Ako hoče slovenska mladež, da se sedanji možje smejo radostno na njo ozirati, si mora omisliti terdno značajnost, ker zdaj je čas zato. Če bojo sedajni mladenči ravno tako vneti in goreči možje, potem, o blagor tebi, draga Slovenija! Hočemo tedaj, da bo iz težavne in resne naše sedajnosti, ki ima nemilo in tamno preteklost v znožji, prirasla srečna in slavna prihodnjost, je treba, da posnemamo, iskrene domoljube. Treba je vednosti, treba čverste, prave možatosti. Serca se ne smejo dómu izneveriti nikdar, ne iz tvarinskih dobičkarij, naj manj pa iz hudovoljnosti in sovraštva. Če bomo ravnali tako, nam bo solnce če dalje lepše sijalo. Bog daj srečo!“

Dopisi in novice.

Iz ljubljanske okolice. *Učit. okraj. zborovanje 26. julija.* (Konec.)

O poldan prenehalo se je zborovanje. Popoldan ob 2. uri bili so najprej učilni načerti na dnevnem redu. G. pervosednik naroča, kaj in koliko naj se odsihdoh iz tega in unega predmeta jemlje v enorazredni ljudski šoli. Pri računstvu pravi, da naj 1. razred v obeh oddelkih obravnava I. računico, v 2. razredu pa 1. oddelek H. računice in prvo poglavje iz III. računice, 2. oddelek pa drugi razdelek III. računice in vso četrto računico. Sedaj se pa vname živahna debata. G. pervosednik odgovarja, da toliko se more storiti, kajti to je dovolila tudi lanska deželna konferencija, pri kateri sta bila tudi iz skupščine dva zastopnika. G. Kuhar pravi, da je lanska deželna konferencija večidel sklenila le nepraktične reči. G. pervosednik odgovarja, da on ne more nič zato, učilne načerte sestavilo pa je ministerstvo in deželna konferencija odobrila, treba se je toraj tega držati. G. Kuhar odgovarja, da načertom se na prvi pogled vidi, da so nepraktični in neizpeljivi, i. dr. in ako se to zahteva, kar načerti zapopadejo, potem se zahteva skoro nemogoča ali vsaj težko izpeljiva reč. — G. Govekar se zavaruje, kakor da bi on kaj pripomogel v deželni konferenciji po svojem glasovanju k sprejetbi tega al unega. Dalje omeni predloga g. Wurnerja v deželni konferenciji glede učnih načertov i. t. d. Pravi, da po štirirazrednih lj. š. ima vsaki razred po eno računico na leto, kako je v takih šolah število otrok, in kako šolsko obiskovanje v primeri k lj. šoli na deželi? Prej niso znali učitelji čudežev delati brez načertov, pa jih tudi sedaj ne bodo delali z novimi načerti, kajti to, kar se vse sedaj od lj. šole zahteva, je nemogoče storiti in doseči v tem času. Dalje pravi, da na eni strani se tako povdarja sklep deželne konferencije, kateri se ne sme prezreti, kako pa je to, da se je pa na drugi strani sklep o številu ur prezerl? Deželna konferencija je namreč odobrila za nerazdeljeno Irazredno lj. šolo 19—23 $\frac{1}{2}$, in 25 $\frac{1}{2}$ ur na teden, sedanji načerti pa imajo 19—26 in 27 ur na teden. Za razdeljene Irazredne šole je deželna konferencija odobrila 12 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$, 15 in 15 ur, tu pa jih je 11 $\frac{1}{2}$ —14 $\frac{1}{2}$, 19 $\frac{1}{2}$ in 19 $\frac{1}{2}$ ur; ravno tako je odobrila za 2razredne šole 18—21, drugi razred pa 25 $\frac{1}{2}$ in 25 $\frac{1}{2}$ ur na teden, tukaj pa je za I. razred 18—23, za drugi pa 27—27 ur. Predelani so ravno tako tudi vsi drugi načerti. Konča: naj se nikar preveč ne zahteva, in ne hodi iz ekstrema v ekstrem. G. pervosednik ostro odgovarja, da zastran prenarejenja ur on ni zapazil do sedaj pomote v načrtih, da se hoče toraj povprašati na dotičnem kraju, kar bodo učitelji že zvedili o svojem času, zastran drugega pa nikakor ne pripušča, da bi se na načrtih kaj predrugačilo, ampak vse ima ostati nespremenjeno. G. Borštnik pravi na to, ako je pa temu tako, potem je pa boljše, da se načerti kar sprejmo brez vsega besedovanja, po čemu bi tukaj čas zgubljevali? G. pervosednik dokazuje nemogočnost g. B. navsota, in debata o načrtih bila je pri kraju.

V stalni odbor bila sta voljena g. g. Borštnik in Govekar.

G. Kernec, predsednik okr. učiteljske bukvarne, in g. Žibert, blagajnik, bereta na to vsak svoje poročilo po nemški. Vsega denarja skupaj je 147 gl. 41 kr. dobljenega, potrosilo se je do zdaj vsega skupaj 120 gl. 27 kr. Ostane 28 gl. 60 kr. se bode pa porabil za knjige, ktere so v delu pri bukvovezu, za kar pa bode naj berže še primanjkovalo. C. k. okr. šl. svet dovolil je za to leto v ta namen 50 gl. — G. pervosednik opomni na to, da se bukvarnica

premalo rabi, kaj bi bilo temu vzrok, ne ve? G. Govekar pravi, da najberže to, ker bukvarnica ni v središču. G. pervosednik odgovarja, da to ni res, ampak da je vzrok v osebnem sovraštvu (Gehässigkeit). G. Borštnik se oglasi na to in pravi: kako se hočejo učitelji knjige izposojevati, vsaj še do sedaj niso vedili, ktere so v bukvarnici, ker nihče nima izpiska knjig. Sicer pa tudi ni varno o tem govoriti, ker sicer bi se znalo pripetiti, da bi jih kdo moral britke slišati, kakor je moral on vlani od nektre strani britke požirati, ker je imel blag namen in pogum, da je predlog stavil o tej stvari. G. pervosednik se na to izgovarja, zakaj vlani ni bil za g. Borštnikov predlog. Imenovale so se na to knjige in časniki, kateri se imajo kupiti in naročiti v prihodnje. Novi odbor za oskerbovanje knjižnice se ni volil. — G. Kuhar se zahvaljuje g. predsedniku v kratkih besedah, za kar se potem g. predsednik tudi zahvaljuje, in zborovanje je bilo končano za to leto! —

V Kočevskem mestu 5. avg. t. l. je bil shod (konferencija) učiteljev tega okraja. Bilo je slabo deževno vreme, a zbralo se je bilo vendar 28 učiteljev v sobi šolskega poslopja zato odmenjeni, ktera je bila lepo okinčana z raznoterimi učnimi pomočki tukajšne ljudske šole in realne gimnazije. (Izverstna misel, tudi dopis iz Gorenj. to priporoča. Vr.) Gosp. c. k. okr. šolski nadzornik kot predsednik nagovori in pozdravi navzoče učitelje v svojem in v imenu našega za šolo vnetega c. kr. okr. glavarja, ter si izvoli za namestnika g. Jož. Erkerja, učitelja pri Staricerkvi; zbor pa izvoli g. F. Papa za zapisnikarja. Na to omeni g. nadzornik, kaj je posebnega to leto pri inspekcijah opazeval.

Priporočal nam je zlasti praktičen poduk v sadjereji in skerb, da bi se učenke, kolikor je mogoče, v ženskih ročnih delih, če ne drugače, vsaj po učiteljevih soprugah poučevale, za kar imajo primerne remuneracije gotovo pričakovati. Na dnevnem redu bilo je potem vprašanje stalnega odbora: Kako naj se šolski otroci k redoljubnosti, snažnosti in sploh k lepemu spodobnemu obnašanju napeljujejo? Ta važni predmet je g. Pavčič, učitelj iz Lašič, lepo in tehtno izdelal, ter posebno povdarjal, da naj bo otrokom učitelj sam v lep izgled teh kreposti.

V drugi točki: Kaj more in mora učitelj v ponavljavni ali nadaljevavni šoli storiti in doseči? poročal je ribniški učitelj g. J. Raktelj, ter priporočeval, da naj bo učiteljev poduk že v vsakdanji šoli temeljit, tehten in s posebnim ozirom na ponavljanje tako vravnati, da bodo otroci pridobljene nauke dobro v spominu ohranili. — Učitelj naj ponavljajoče učence prepriča, kolika dobrota so ponavljavne šole; kako potrebno je dandanas branje in napredovanje; naj jih v tej zadevi s posojevanjem koristnih knjig vedno podpira. Napeljuje naj učitelj ponavljajoče pred vsem k lepemu keršanskemu vedenju, naj jih vnema k ljubezni do domovine in vdanosti do svetlega cesarja. Podučuje naj jih zlasti v razumnem čitanju, v praktičnem računstvu, v spisji s posebnim ozirom na oliko maternega jezika, v raznih delih kmetijstva. Sploh priporoča poročevalec, da naj mladež ponavljavne šole zlasti v višjih oddelkih mnogo pisari.

Tretja točka dnevnega reda bila je: Kako naj se učiteljske in šolske biblioteke koristno porabljujejo. — V tej zadevi je poročal gosp. Jos. Čop, 2. učitelj v Ribnici, in omenil, da naj se poskerbé za vsako teh bibliotek dobre podučne bukve in primerni časopisi. Za perve naj skerbi s porazumljenjem praktičnih bibliotekarjev dotični odbor, a za druge naj bo odgovoren vsak šolski vodja.

Prilika za izposojilo prvih je naj boljša o učiteljskih skupšinah, knjige

iz šolske bukvarnice naj se razdajajo zlasti ponaljajočim učencem in učenkam o zimskem času. Naj jih porabljujejo pa tudi drugi odrasčeni ljudje.

Četrti predmet zborovanja je bil: Kaj je mnenje od zdaj vpeljanih šolskih praznikov in veselice namesto konecletnih javnih preskušanj? — Odgovarjal je na to g. učitelj iz Nemske loke, L. Abram, in jedernato dokazal, da so preskušnje iz mnogih obzirov nepotrebne, še celo škodljive ter nasvetoval, da naj se raji med letom veselice in šolski izleti napravijo — ako možnja dopušča — in krajni šolski svet. Nazadnje je bil izvoljen g. L. Arko Sodražki učenik, v stalni odbor mesto g. Bozja, ki je sedaj v Čeručah p. Ljubljani. Šli smo konec zborovanja z g. nadzornikom ogledat novo krasno realno gimnazijo, v kateri zadevi nam je bil g. profesor Pišek prijateljsko postrežin. Obedovali smo potem vsi skupaj v zali gostilni sredi mesta, g. krajnega šolsk. nadzornika kočevskega, ki nam je z okusnimi jedili in dobrim vinom verlo dobro postregel. Pelo in nazdravljalo se je tako navdušeno, da je slovenskih in nemških pesmi glas odmeval po prijaznem mestu kočevskem. Ko smo se ravno bratovsko poslavljali eden od družega, stopita nenadoma k nam v dvorano s prijateljskim pozdravom ljubljanska učitelja g. Vizjak in g. F. Raktelj, dobra nam došla gosta in tovariša. Da se zopet zdravi snidemo! Bog!

Iz Ljubljane. Vadnica na c. k. m. izobraževališču. V I. razredu je bilo 48, v II. r. 35, v III. 42 in v IV. 40 učencev, skupaj tedaj 165. V I. raz. je bilo 20, v II. raz. 13, v III. raz. 17 in v IV. 18 odličnih.

Vadnica na c. k. žen. učit. izobraževališču. V I. razredu je bilo 13, v II. r. 26, v III. r. 23, skupaj tedaj 62 učenk. Odlikovalo se je v I. raz. 8, v II. 14 in v III. raz. 12 učenk.

V godbinò šolo jih je hodilo 39. Izverstvo se jih je učilo 5.

— *Mestne ljudske šole.* I. m. šola je sklenila šl. leto 26. julija t. l. Učencev je bilo 385; med temi 50 izverstnih, 160 godnih za prestop v višji razred, 137 negodnih, a 38 ni bilo sprašanih. — Na obertnijsko-pripravljavni šoli je bilo 184 učencev, izverstnih je bilo 10, 100 godnih, 36 negodnih, a 38 nesprašanih. Učila sta veronauk dva duhovna in svetnih učencikov je bilo 5, izmed teh je 1 po neumornem delovanji umerl proti koncu leta. Podpirali so to šolo: sl. hranilnica, katoliško društvo, krain. Schulpfennig, pomožna kasa, mestni župan, ravnatelj Mahr, srenj. svet. Leskovic, mestni kaplan Janez Rozman, knjigoteržec Giontini in bukvozeza Gerber in Ničman. —

— »Druga mestna šola« je sklenila šl. leto 27. julija. Na tej šoli sta učila 2 duhovna verouk, druge nauke pa 8 učiteljev, učencev je bilo 600; odličnih je bilo 118, prvi red jih je dobilo 271, a drugi red 202 in 9 ni bilo sprašanih. Prav pridno jih je hodilo 424, pridno 86, manj pridno 35, 51 zanikarno in 4 so popolnoma izostali. V šoli na Mahu je bilo 29 dečkov in 28 deklic, izmed teh so bili 4 odlični, 26 jih je dobilo prvi a drugi red 27; vsi pa so pridni hodili v šolo. Na obertnijsko-pripravljavni šoli je bilo 139 učencev, med temi je bilo odličnih 28, prvi red jih je dobilo 67 in drugi red pa 44 učencev. Prav pridno jih je hodilo v šolo 44, pridno 34, 12 manj pridno in zanikarno 27 učencev, a 22 jih je popolnoma izostalo. Tudi drugo mestno šolo so podpirali imenovani dobrotniki in 14. oktobra 1874 je počastil to šolo s svojim obiskovanjem naučni minister pl. Stremayr. — »Dekliška šola pri nunah« je sklenila šolsko leto 29. julija. V unanjo šolo je hodilo 849, v notranjo 168, skupaj tedaj 1017 učenk, v višji razred jih prestopi 764, negodnih je 232, nesprašanih pa 21. Med dobrotniki se posebno odlikuje hranilnica s 300 gl. in katoliško društvo

je napravilo 20 učenkam zimsko obleko. Med letom ste umerli dve učiteljici, ki so nji učenke zelo ljubile. —

»Letno sporočilo javne štirirazredne ljudske šole v Kranji« (slov.) našteva z ravnateljem 4 svetne in še 2 duhovna učitelja za veronauk in 1 učiteljico za rokotvorna dela (10 ur na teden). Učencev je bilo 189 a učenk 157 = 246 in sicer v 1. raz. 56 uč. in 55 učk. = 111, v 2. raz. 48 uč. in 44 učk. = 92; v 3. razr. 49 uč. in 32 učk. = 81, v 4. razr. 32 uč. in 26 učk. = 58. Javne konecletne preskušnje so bile 27. in 28. julija, 29. julija pa slovesna maša. Prihodnje šolsko leto se bode začelo 16. sept. — »Letno sporočilo čveterorazredne deške ljudske šole v Škofji Loki« (slov.) V vsakdanji šoli so učili 4 svetni učitelji in 1 duhovni, v nedeljski šoli sta učila 1 duhovni in 1 svetni učitelj. Učencev je bilo v 1. razredu 106, v 2. raz. 57, v 3. raz. 45, v 4. raz. 40, skupaj tedaj 248. V 1. razredu nedeljske šole jih je bilo 45, v 2. raz. 32, skupaj 77. — Šolsko leto se je sklenilo 24. julija s šolsko svečanostjo. Prihodnje šolsko leto se prične s 15. septembrom.

»L. sporočilo čveterorazredne lj. šole v Černomlji« ima sestavek: Starišem v prevdarek, spis. F. Šetina. Pis. razklada, kako naj ravnajo z otroci, predno začnejo v šolo hoditi, kako kedar hodijo v šolo, in kako, kedar izstopijo iz šole. Šola ima s katehetom 4 učitelje in 1 učiteljico, ki je podučevala v 1. razredu in drugod ročna dela. Učencev je bilo 225, učenk pa 189, po rodu 403 Slovencev, 7 Hrvatov in 4 Nemci. Prihodnje šolsko leto se začne 15. oktobra. Učenci naj se pa vsaj tri dni prej oglase pri šol. ravnateljstvu.

— *Letno sporočilo ljudske šole c. k. rudnika v Idriji* (slov. nemski) ima nemški pisani sestavek »Ueber den Unterricht in den weiblichen Handarbeiten«, spis. Marija Jaeckel in slovenski pisani »Beseda starišem idrijskih otrok«, spis. zač. ravnatelj Jakob Inglič (glej spredaj). Podučevali so 4 učitelji in 3 učiteljice, izmed teh dve v rokotvornih delih; v veronauku je podučeval beneficiat gsp. Juvan, a vodja je bil drugi učitelj. Bilo pa je v IV. razredu 62 učen. in 23 učk. v III. razr. 73 učen. in 54 učk.; v II. razr. 102 učen. in 60 učk.; v I. razr. 74 učen. in 68 učk. Skupaj tedaj 516 šolskih otrok. V ponavljavni šoli je bilo 31 dečkov in 73 deklic, in pri obojih po 2 razreda. V obertnijski nadaljevalni tečaj jih je hodilo 16. Število vseh je 636. — Javne preskušnje so bile 28., 29. in 30. julija. Zahvalna maša pa 31. julija, potem v kazini slovesni šolski sklep in popoldne šolski praznik na »Zemlji«. Prihodnje šolsko leto se začne 16. septembra 1875 s slovesno mašo k sv. Duhu. Nemška imena so nemški, slovenska slovenski pisana, in vsakemu se daje, kar mu gre.

Iz Ribnice. Na tukajšni 4razredni ljudski šoli so bile javne preskušnje 13. p.m. Na tej šoli so učili 3 duhovni gospodje in g. g. učitelji: J. Raktelj, Jos. Čop, Andrej Lah in Fr. Ribnikar. V I. razr. je bilo 154, v II. raz. 114, v III. 70 in v IV. 21 dečkov in deklic. V ponavljavno šolo je hodilo 87 dečkov v četrtek, in 77 dekličev v nedeljo. — Šolsko poslopje ima 4 prostorne šolske sobe in stanovanje za učitelje, za I. in II. razred ste izbi pretesni.

— *Iz seje c. k. dež. šolsk. sveta dne 22. julija 1875.* Perovodja je prebral vloge od zadnje seje razrešene. — Ako se bode oglasilo dovolj učencev za sprejem, se bode 4. razred na tukajšni c. k. višji realki delil in to se bode slav. ministerstvu predlagalo. — Za vmestenje učit. služeb: a) za zemljepisje in zgodovino na tukajšni višji gimnaziji; b) za nemški in slovenski jezik na višji realki, poslednjič c) za filologično stolico na realni gimnaziji v Kranji se stavi jo nasveti sl. ministerstvu. — Nekemu gimnaz. profesorju se je priznala druga

petletna priklada. Nek učencec prosi, da bi smel preskušnjo iz dveh predmetov ponavljati; z ozirom na postavne odločbe se mu to odreče. — Prošnja neke učenke za sprejem v prvi tečaj c. k. ž. učiteljišča, da bi se leta spregledala, se ni uslišala. — Ukrenilo se je potrebno, da se odposljejo učitelji v vinorejno šolo v Maribor, in okrajnim šolskim svetom so se imenovali učiteljski kandidatje, ki bodo v tem času učitelje namestovali. — Plača prvemu in drugemu učitelju na 4razredni ljudski šoli v Vipavi se je povišala od 500 na 600 gld., tretjemu in četrtemu učitelju od 400 na 500 gld.; učiteljem na 1razrednih šolah v Knežaku, v Zagorji, Šencurji pri Kranji in četrtemu učitelju na 4razredni šoli v Černomlju od 400 na 500 gld.; učiteljema na 1razrednih šolah v Studenem in Orehku od 400 na 450 gld., v Dobernčah od 450 gl. na 500 gl., začensi od 1. januarja 1876; plača učitelju na novi šoli v Suhorji se določi na 500 gl., za drugo učitelj. službo v Šentvidu pri Ljubljani pa 400 gl. od 1. januarja 1876 začensi, a za drugo učitelj. službo v Šentjerneji začensi od m. novembra 1875 po 500 gl. — Za podučevanje v kerščanskem nauku na 4razredni šoli v Toplicah pri Zagorji n. Savi se je dovolila nagrada. — Po prizadevanji krajnega šl. sveta v Teržicu in c. k. okraj. šl. sveta v Kranji se je sklenilo, da se spremeni podučiteljska služba v Teržicu s pričetkom šl. leta 1876/77 v učiteljsko z letno plačo 400 gl. Dopis kranjskega deželnega odbora, ki se tiče vstavnoljenja odgojišča za slepe na Kranjskem se je predložilo sl. ministerstvu. — Rešilo se je več prošenj za nagrado in pripomoč.

— *Iz seje dež. odbora 20. avg.* Deželna vlada se je naprosila, da razpiše 6 izpraznjenih baron Flödnikovih štipendij za slepe otroke iz Kranjskega, ki se pošljejo v šolo za slepe v Linc. — Deželni vladi se predlaga, da bi izpraznjeno Holdheimovo štipendijo za nemogluche otroke dala nekemu prošniku v podporo za vstop v šolo nemogluhov v Gorici, v kateri se otroci slovenskih starišev na podlagi slovenskega jezika podučujejo. Poročilo deželnega odbornika g. Dežmana, ki je to šolo pred kratkem časom obiskal ter njeno osnovo in vodstvo in vspesno napredovanje učencev jako hvalil, je bilo na znanje vzeto. — Na prošnjo občine Vinice in sosednih krajev, katero je deželni poslanec dr. vitez Savinšek izročil za napravo zidanega mostú čez reko Kolpo na Hrvaško, je deželni odbor sklenil stopiti v dogovor s kralj. hrvaško vlado ter napravo tega mostú priporočati tudi Dunajski vladi. — Poročilo odbornika g. Dežmana, ki je po priliki pred kratkim časom deželno sadje- in vinorejsko šolo na Slapu ogledal ter njeno vredbo in pa izgledno obdelane vinograde kakor tudi marljivost in pa vspesno napredovanje učencev jako hvalil in to šolo kot pravo sadje- in vinorejsko šolo ne le za Vipavsko dolino, tem več za celo deželo popisal, vzelo se je na znanje. — Muzejna kustoda drugo poročilo o najdbah ostankov od stavb na koléh iz predzgodovinske dobe na Ljubljanskem močvirju pri Igu vzel je deželni odbor na znanje ter sklenil, da se Ljubljanski hranilnici in vitezcu Gutmansthalu izreče zahvala za denarno podporo o nadaljevanji izkopavanja stavb na koléh, ter da se nekoliko teh najdenih reči pošlje državnemu geologičnemu zavodu na Dunaj, in da muzejni kustod znamenitejše najdbe razstavi meseca septembra v Gradcu pri shodu naravoslovcev in zdravnikov.

»Nov.«

— *C. kr. okrajni šolski svet za Ljubljansko mesto je obedvema mestnima deškima šolama oziraje se na §. 9. postave od 29. aprila 1873 vsakej posebej svoj šolski okraj določil, po katerem bodo mestni deli nasledno všolani:*

V I. mestno ljudsko šolo za dečke v licealnem poslopji: a) od me-

sta, hiše: šte. 1 do 13, dalje od šte. 234 do 314, b) celo poljansko predmestje, c) celo šentpetersko predmestje, in d) hiše v frančiškanskih ulicah.

V II. mestno ljudsko šolo za dečke v krakovskem predmestju: a) od mesta, hiše: št. 13 do 234, b) celo karlovsko predmestje, c) Kurjo vas, d) Krakovo, Trnovo, e) gradišno predmestje, in f) razen hiš v frančiškanskih ulicah vse druge hiše kapucinskega predmestja.

To se splošno naznanja s pristavkom, da se morajo otroci, ki v omenjenih mestnih delih stanujejo in so dolžni šolo obiskovati, ker se šola 16. septembra t. l. začne, uže 14. in 15. septembra pri dotičnih šolskih vodstvih zarad sprejema oglašiti.

Dekliški šoli. V nunsko šolo: Mesto od h. št. 169 do 314, potem predmestja: Gradišče, Kapucinsko, Šentpetersko in Poljane.

V mestno dekliško šolo v redutu. Mesto od h. št. 1 privzemši še 168. št. potem: Karlovsko predmestje, Kurja vas, Krakovo in Trnovo.

Otroči naj se oglase 14. in 15. septembra pri dotičnem ravnateljstvu ker se šola začne 16. t. m.

VABILO.

23. t. m. ima svoj občni zbor, a) vdovsko učiteljsko društvo, b) Slovensko učiteljsko društvo, c) Narodna šola. Ta dan je najprej ob 8. uri sv. maša v mestni farni cerkvi pri sv. Jakobu. Ob 9. uri se začne zborovanje v omenjeni versti. Poročevalo se bode: a) o stanju društva, b) o prihodku in trošku pr. l. Potem pridejo na versto nasveti posameznih udov in volitve. Kdor misli kaj važnega nasvetovati, naj to poprej naznani odboru. Zborovalo se bode pri Virantu na št. Jakobskem tergu h. št. 139. — Pridite, pridite, zvesti tovariši!

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gsp. France Šuklje, prof. na gimn. v Rudolfovem, v Ljubljano, g. Karol Glaser, profesor iz Ptuja v Kranj. — Na m. in ž. učiteljsišču v Ljubljani je dobil službo telovajnega učitelja gsp. Julij Schmidt, učitelj telovaje iz Austi na Labem (Aussig).

Razpisi učiteljskih služeb.

Na c. k. učiteljskem izobraževališču služba glavnega učitelja za matematico (poglavitni predmet) in za nemški jezik ali prostoročno risanje (postranski predmet). Ako nastopi potreba, ima tudi podučevati na ženskem izobraževališču po postavnega števila ur. Prošnje c. k. šolskemu svetu do 12. septembra 1875. — Na 1razredni lj. šoli v Polomu, v Morovcah in v Banjaloki (l. p. 450 gl.), in pri Fari l. p. 500 gl. učit. službe, na dvorazredni lj. šoli v Loškem potoku in v Sodražici služba 2. učitelja l. p. po 400 gl. Prošnje v 6 tednih dotičnim krajnim šl. svetom. — Na 2razredni lj. šoli v Šentjerneju služba 2. učitelja l. p. 500 gl. Prošnje do 15. septembra pomnoženemu kraj. šol. svetu pri Šent-Jernej. — Na dvorazredni dekliški šoli v Rudolfovem služba 1. učiteljice, l. p. 400 gl. in stanarine 80 gl. ali oziroma 2. učiteljice z l. p. 400. Prošnje do 5. septembra t. l. pri krajnem šolskem svetu v Rudolfovem.